

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Management Model Public Welfare of the Sangha
Bang Pa-In District, Ayutthaya Province

กฤษฎา อุชุภาณุ¹
Krisada Uiuchada

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ และ 3. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.903 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 194 รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = 0.519) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่าพระสงฆ์มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และมีระดับการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

คำสำคัญ (Keywords): รูปแบบการบริหารจัดการ; งานสาธารณสงเคราะห์

Received: 2021-06-10 Revised: 2022-05-12 Accepted: 2022-05-15

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: 6301204207@mcu.ac.th

Abstract

This research aims 1. To study the level of opinions of monks 2. To study the problems obstacles and recommendations 3. To the form of public welfare management of sangha Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The research methodology is a combination of quantitative research and surveys with a total confidence value of 0.903 and a sample of monks of Sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 1.94 images analyzed with social science ready-made programs The statistics used are frequency, percentage, average, standard deviation, and frequency values. Analyzing variability in one way and qualitative research with in-depth interviews with 8 key informants or people using detailed content analysis techniques summarized as essays. The results showed that: 1. The monks' opinion on the form of public welfare management of sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya province, is pictured at a high level ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = 0.791) 2. The results of the research hypothesis showed that monks of different ages. There are opinions on the model of public welfare management of Sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Overall, there is no difference. Therefore, it rejects the research hypothesis. There are different buddhist lents. There are opinions on the model of public welfare management of Sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The overall picture is different. Therefore, it rejects research assumptions and has different levels of study of dharma. There are opinions on the model of public welfare management of Sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Therefore, it accepts the research hypothesis.

Keywords: Management model; Public welfare

บทนำ (Introduction)

งานด้านสาธารณสงเคราะห์ ถือได้ว่าเป็นงานที่เป็นพลังสำคัญในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เป็นงานที่มหาเถรสมาคมกำหนดให้พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือและพัฒนาสังคม ยามเกิดปัญหาภัยธรรมชาติ อุทกภัย อัคคีภัย วาตภัย หรือปัญหาสังคมคนไร้ที่พึ่ง ซึ่งภาพของพระที่หยิбыื่นข้าวน้ำให้ นั้น เป็นอีกงานหนึ่งที่คณะสงฆ์ทำไม่หยุด คณะสงฆ์โดยคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม ได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด เพื่อสื่อสารแนวทางการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ให้กับพระมหาเถระ ผู้เป็นประธานกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ประจำจังหวัด นำไปดำเนินการให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์อย่างสูงสุด

ในการนี้มหาเถรสมาคม องค์การปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ไทยได้มีคำสั่ง ที่ ๒/๒559 แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม ลงวันที่ ๒5 เมษายน ๒559 จากนั้น คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ได้มีการประชุมจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ตามภารกิจรอบงานคณะสงฆ์ 6 ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านปกครอง ๒) ด้านศาสนศึกษา 3) ด้านศึกษาสงเคราะห์ 4) ด้านเผยแผ่ 5) ด้านสาธารณูปการ 6) ด้านสาธารณสงเคราะห์ โดยฝ่าย สาธารณะสงเคราะห์ มหาเถรสมาคม มีพระพรหมวชิรญาณ กรรมการมหาเถรสมาคม เป็นประธาน คณะกรรมการพร้อมคณะกรรมการอีก ๑5 รูปคน เพื่อขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ด้านสาธารณสงเคราะห์ และเมื่อวันที่ 3๐ มกราคม ๒56๐ ที่ประชุมมหาเถรสมาคม ได้พิจารณา มีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์ การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา และให้ดำเนินการได้ทันที (คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม, ๒563)

ปัจจุบันคณะสงฆ์พระสังฆาธิการในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่ระดับเจ้าอาวาสขึ้นไปต้องยึดถือปฏิบัติตามระเบียบและคำสั่งของมหาเถรสมาคม แต่คำสั่งดังกล่าวก็ ยังขาดการสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะงานสาธารณะสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ยังขาดรูปแบบในการทำงานด้าน สาธารณะสงเคราะห์ ซึ่งในยุคที่เกิดโรคไวรัสโควิด-๑9 เกิดความลำบากในเรื่องของการทำมาหากิน และการเป็นอยู่ต่อบุคคล กลุ่มคน และประชาชนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน ต้องไม่นิ่งนอนใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง จะต้องปรับบทบาทของตนเองใหม่ เป็นพระสงฆ์ สมัยใหม่ด้วยการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานด้านสาธารณะสงเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ และนำมาซึ่งประโยชน์ต่อบุคคล กลุ่มคน และประชาชนที่เกิดความเดือดร้อนในด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณ สงเคราะห์ ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพราะคาดหวังว่าจะได้รับ ผลประโยชน์และความสำเร็จจากรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์มาเป็น ประโยชน์ต่อคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในการนำไปใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณ สงเคราะห์ ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการงาน สาธารณะสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสา ธารณะสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) จากพระสงฆ์ในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑94 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.9๒๑ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีสามกลุ่มขึ้นไป เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 8 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของแต่ละประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.791 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองด้าน คือ ด้านปัจจัยการบริหาร PDCA การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และมีระดับการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พบว่า วัดขาดจิตอาสาที่จะช่วยขนของไปบริจาคตามที่ต่างๆ ช่วงเวลาที่จัดโรงทานไม่สะดวกกับคนที่เลิกงานเย็น การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ไม่ได้รับข่าวสาร 2) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พบว่า ขาดความร่วมมือจากคนในชุมชน 3) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ พบว่า วัดยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเวลามีกิจกรรมระดมทุน 4) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พบว่า หากเกิดเหตุการณ์ อาคารสำหรับตั้งหน่วยสงเคราะห์ หรือที่พักพิง ไม่น่าจะเพียงพอ

4. ข้อเสนอแนะคือ ทางคณะสงฆ์ควรมีการวางแผนที่ดี มีการบริหารจัดการ มีการกระจายงาน และมีการประชาสัมพันธ์ ที่ทั่วถึงแก่ประชาชนในเรื่องกิจกรรม ควรมีการจัดการฝึกอบรมบุคลากร และรับสมัคร บุคลากรที่เป็นจิตอาสาจะช่วยงานและควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานในอนาคต คณะสงฆ์ควรเป็นศูนย์ประสานงานในเรื่องการทำงานบำเพ็ญประโยชน์ต่อประชาชนในที่ต่างๆ กันอย่างจริงจัง และมีเจ้าหน้าที่ติดตามประเมินผลกับการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วย คณะสงฆ์ ควรมีการทำความเข้าใจกับประชาชน โดยการให้พระสงฆ์ช่วยกันอบรมประชาชนผ่านกิจกรรมการแสดงธรรม ประจำวันอาทิตย์และการเทศน์ต่างๆ ในงานวัด งานด้านสาธารณสงเคราะห์นี้ ควรกระจายไปตามวัดต่างๆ ที่มีกำลังทุนทรัพย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสาธาณชนมากกว่านี้ ในด้านนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเวลามีกิจกรรมที่จะต้องระดมทุนสร้าง ควรเตรียมศาลา อาคาร ให้สะอาดเพื่อเตรียมพร้อมหากต้องตั้งหน่วยสงเคราะห์ หรือใช้เป็นที่พักพิง และหากว่าในอนาคต มีความจำเป็นมากขึ้น ทางวัดอาจจะมีการจัดสนับสนุนไม่เพียงพอ ควรหาทุนสนับสนุนเพิ่มเติมจาก ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาเพื่อสร้างอาคารสำหรับรองรับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” สรุปประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล 2) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ 3) ด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ และ 4) ด้านการเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

1. การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดเป็นศูนย์กลางรับบริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือพระสงฆ์ที่ประสบภัยต่างๆ วัดมีการจัดตั้งโรงทานเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ยากต่างๆ ภายในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์ติเรก อดิเรกสุโภ (งาม

กาละ) (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พระสงฆ์สนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พระสงฆ์ประกาศให้สถานที่วัดเป็นสถานที่ปลอดสิ่งเสพติดให้โทษ อายุมุขการพนัน และเชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น

2. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีการส่งเสริมให้สถานที่วัดเป็นสถานที่บริการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่พระสงฆ์ อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมของภาครัฐและเอกชน และมีการสนับสนุนให้มูลนิธิกุฎีต่างๆ ใช้พื้นที่วัดเป็นสถานที่ในการช่วยเหลือพระสงฆ์ที่ประสบภัยต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระสมุห์หัตติน วิสุทโธ (พงษ์ศักดิ์)** (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล วัดและพระสังฆาธิการเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนกิจการในฝ่ายพุทธจักรเพื่อประสานกับฝ่ายอาณาจักรในการร่วมมือร่วมแรงกันพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พระสังฆาธิการต้องให้การช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยความตั้งใจและให้เกิดความเป็นธรรมเป็นประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชนต้องมีความรอบรู้และรอบคอบในการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ให้เกิดในวงกว้าง ด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มีความน่าเป็นห่วงในเรื่องของการอนุรักษ์และการดูแลรักษา ในทางปฏิบัติมีความยากไม่น้อย จำเป็นที่คนหรือประชาชนในชุมชนต้องตระหนักและให้ความสำคัญก่อนที่สาธารณสมบัติสถานจะเกิดความเสียหายไม่อาจเยียวยาได้ ด้านการเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พระสังฆาธิการต้องช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือสังคมตามความสามารถ การประสานความช่วยเหลือให้ความสะดวกหรือการบริการประชาชน

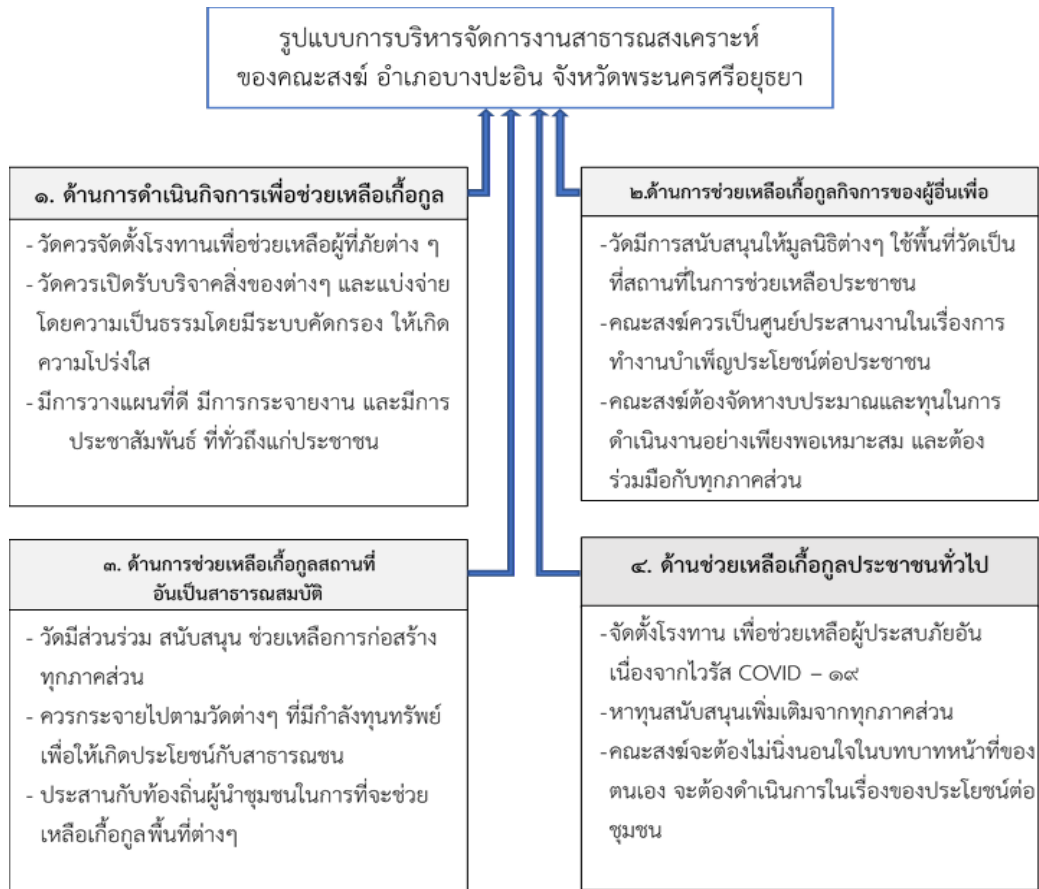
3. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีส่วนร่วม สนับสนุน อุปถัมภ์ในการสร้างตึกผู้ป่วย มีส่วนร่วม สนับสนุน อุปถัมภ์ในการสร้างอาคารเรียนของโรงเรียนและมีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือการก่อสร้างอาคาร ถนน ไฟฟ้า ประปาของภาครัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสมุห์หัตติน วิสุทโธ (พงษ์ศักดิ์)** (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง

จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล วัดและพระสงฆ์เป็นการเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนกิจการในฝ่ายพุทธจักรเพื่อประสานกับฝ่ายอาณาจักร ในการร่วมมือร่วมแรงกันพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พระสงฆ์ต้องให้การช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยความตั้งใจและให้เกิดความเป็นธรรมเป็นประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชนต้องมีความรอบรู้และรอบคอบในการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ให้เกิดในวงกว้าง ด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มีความน่าเป็นห่วงในเรื่องของการอนุรักษ์และการดูแลรักษา ในทางปฏิบัติมีความยากไม่น้อย จำเป็นที่คนหรือประชาชนในชุมชนต้องตระหนักและให้ความสำคัญก่อนที่จะสาธารณสมบัติสถานจะเกิดความเสียหายไม่อาจเยียวยาได้ ด้านการเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พระสงฆ์ต้องช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือสังคมตามความสามารถ การประสานความช่วยเหลือให้ความสะดวกหรือการบริการประชาชน

4. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์ได้ให้การช่วยเหลือในคราวเกิดอัคคีภัย ไฟไหม้ น้ำท่วม และในคราวเกิดโรคระบาด โควิด 19 เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระครูใบฎีกาสุพล อาสโภ (แย้มขุ่ม) (2557) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทัศนวิสัยพุทธ” ผลการวิจัยพบว่า (1) การสาธารณสงเคราะห์ เป็นภารกิจสำคัญของพระสงฆ์ในการทำงานช่วยเหลือชาวบ้านหรือคนส่วนมากหรือคนทั่วไป ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของเจ้าอาวาสตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ข้อ 4 บัญญัติไว้ว่า “ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล” โดยพระสงฆ์ควรมีการพัฒนางานสังคมสงเคราะห์ในส่วนที่สังคมคาดหวังไว้ทั้ง 2 ส่วนคือการสงเคราะห์ทางวัตถุ และสงเคราะห์ทางจิตใจไปพร้อม ๆ กัน โดยมีจุดมุ่งหมายอันจะนำไปสู่การพัฒนาและบูรณาการสังคมอย่างยั่งยืนถาวร

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูล

- วัดควรจัดตั้งโรงพยาบาลเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ยากต่าง ๆ
- วัดควรเปิดรับบริจาคสิ่งของต่างๆ และแบ่งจ่ายโดยความเป็นธรรมโดยมีระบบคัดกรองให้เกิดความโปร่งใส
- มีการวางแผนที่ดี มีการกระจายงาน และมีการประชาสัมพันธ์ ที่ทั่วถึงแก่ประชาชน

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

- วัดมีการสนับสนุนให้มูลนิธิต่างๆ ใช้พื้นที่วัดเป็นที่สถานที่ในการช่วยเหลือประชาชน
- คณะสงฆ์ควรเป็นศูนย์ประสานงานในเรื่องการทำงานบำเพ็ญประโยชน์ต่อประชาชน

- คณะสงฆ์ต้องจัดหางบประมาณและทุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอเหมาะสม และต้องร่วมมือกับทุกภาคส่วน

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

- วัดมีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือการก่อสร้างทุกภาคส่วน
- ควรกระจายไปตามวัดต่างๆ ที่มีกำลังทุนทรัพย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสาธารณชน
- ประสานกับท้องถิ่นผู้นำชุมชนในการที่จะช่วย เหลือเกื้อกูลพื้นที่ต่างๆ

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

- แบ่งปันพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งพื้นที่ของวัดที่มีมาก แต่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ก็ควรแบ่งปันเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสมดุลกับประชาชนในชุมชน
- จัดตั้งโรงทาน เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยอันเนื่องจากไวรัส COVID – 19
- หาทุนสนับสนุนเพิ่มเติมจากทุกภาคส่วน
- คณะสงฆ์จะต้องไม่นิ่งนอนใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง จะต้องดำเนินการในเรื่องของประโยชน์ต่อชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การทางคณะสงฆ์และภาครัฐที่ต้องการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรของตน และมีความต้องการพัฒนาวิชาการความรู้ของหน่วยงานและประสงค์จะทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้นควรสนับสนุนกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้มากขึ้น

1.2 เจ้าคณะปกครองในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรมีนโยบายในการจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์เพื่อแจกสิ่งของช่วยเหลือประชาชน เมื่อเกิดภาวะโรคระบาด จนส่งผลกระทบต่อประชาชน

1.3 ควรมีการวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับการเตรียมการเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสงเคราะห์โดยยึดหลักวิชาการกฎระเบียบทางสังคมและไม่ขัดต่อหลักธรรมวินัย

2.. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 คณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน ควรร่วมมือกับภาคเอกชนเพิ่มเติมโดยการเชิญชวนบริษัท ห้างร้านรวมทั้งญาติโยมที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากภัยโรคระบาดและมีกำลังศรัทธามาร่วมบริจาคสิ่งของเพื่อนำไปช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน

2.2 ภาครัฐหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรมถวายความรู้แด่พระสงฆ์ และประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการภายในวัด และชุมชน

2.3 พระสงฆ์ควรปฏิบัติการณ์ในเชิงรุกคือ ไม่รอให้คนเข้าไปหาถึงวัด แต่ควรจัดการประชาสัมพันธ์ข่าวสารตามช่องทางต่างๆ ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและรู้ถึงความสำคัญในการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการให้ประชาชนเข้าใจมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลโดยคณะสงฆ์

3.2 ในการวิจัยควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะสงฆ์ในด้านต่างๆ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลครั้งต่อไป

3.3 ควรศึกษาบทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อที่จะได้ทราบความเป็นมาเป็นไปของคณะสงฆ์ที่มีบทบาทในด้านการศึกษาสงเคราะห์ ต่างกันหรือไม่ อันจะเป็นการบูรณาการความรู้ของคณะสงฆ์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการศึกษาสงเคราะห์ให้มั่นคงในพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง (References)

คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม. (2563). *คู่มือการปฏิบัติงานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูอาทรธัญญานุรักษ์ (มนตรี ฐิตสีโล). (2553). *บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารงานเผยแผ่ของพระสงฆ์; กรณีศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระสมุห์ติเรก อติเรกสุโ (งามกาละ). (2560). *การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวรเมธ เตชธมโม (ดีสุรกุล). (2561). *การส่งเสริมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ของอำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ*. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์วศิน วิสุโท (พงษ์ศักดิ์). (2561). *การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูใบฎีกาสุพล อาสโ (แย้มชุ่ม). (2557). *การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทัศน์วิถีพุทธ*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

